

Zaaknummer : 01077115
Ons Kenmerk : ODH892723
Datum : 04-06-2024

Beschikking

Wet natuurbescherming – Soortenbescherming

Onderwerp

Op 25 juli 2023 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het vervangen van een verouderd riool en het hierbij herinrichten van een groenstrook gelegen aan de Bandeloodijk te Rotterdam en is aangevraagd namens gemeente Rotterdam. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 november 2023 tot en met 1 november 2025.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te **verlenen** aan gemeente Rotterdam;
- II. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag en de aanvullende gegevens van 25 augustus 2023, 24 november 2023 en 7 december 2023 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 1 november 2030.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices:

- I. Overzicht essentieel leefgebied en groenvakken ter compensatie;
- II. Onderlinge plantafstand;
- III. Beplantingsplan;
- IV. Voorbeeld vervangend groen.

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
  - a. de start van de werkzaamheden te melden (startmelding);
  - b. het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
  - c. relevante wijzigingen in de uitvoering één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
  - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan voor ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming Bandeloodijk te Rotterdam' van 20 juni 2023 en de aanvullende gegevens van 25 augustus 2023, 24 november 2023 en 7 december 2023. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
  - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
  - b. de aanduiding van de locatie van het plangebied;
  - c. de uit te voeren werkzaamheden;
  - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
  - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
  - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
  - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de huismus.

---

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermde) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk. (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;

- 5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan voor ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming Bandeloodijk te Rotterdam' van 20 juni 2023 en de aanvullende gegevens van 25 augustus 2023, 24 november 2023 en 7 december 2023.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, uiterlijk één maand voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.
- 8 De details over de plaatsing, de types en het onderhoud van de voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Deze meldingen dienen te worden gedaan:
  - a. voor permanente groenvoorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.

Specifieke voorschriften

- 9 Het huidige essentiële leefgebied (zie appendix I) mag pas verwijderd worden wanneer:
  - a. door een ecologisch deskundige (voorschrift 4) is vastgesteld dat de alternatieve voorzieningen, het vervangende groen, kan functioneren als rustplaats, voedselvoorziening en dekking;
  - b. de ecologisch deskundige hiervan verslag heeft gedaan in het logboek (voorschrift 2) wat ter goedkeuring is voorgelegd aan Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1);
  - c. tevens door Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1) is vastgesteld dat de alternatieve voorzieningen, het vervangende groen, functioneel is.
- 10 Het verwijderen van het functioneel essentieel leefgebied van de huismus dient te gebeuren onder begeleiding van en na expliciete vrijgave door een ecologisch deskundige (voorschrift 4). Hiervan dient verslag te worden gedaan in het logboek (zie voorschrift 2). Met betrekking van het verwijderen van het functioneel essentieel leefgebied gelden aanvullend de volgende voorwaarden:
  - a. Het verwijderen mag alleen gebeuren buiten het broedseizoen van de huismus, zijnde van 1 maart tot en met 31 augustus. Indien sprake kan zijn van late vervolglegels (ter beoordeling van deskundige) dient ook de maand september te worden ontzien;
  - b. In een periode met aanhoudende koude (gedefinieerd als perioden met gedurende drie tot vijf dagen aanhoudende vorst/nachtvorst) mag het functioneel essentieel leefgebied niet verwijderd worden;
  - c. Direct voor aanvang van de rooiwerkzaamheden dient de deskundig ecooloog een controle uit te voeren om vast te stellen dat er op dat moment geen huismussen in het groen aanwezig zijn. Indien deze hier wel foeragerend aanwezig zijn, mogen deze verjaagd worden. Het verjagen van foeragerende dieren is enkel toegestaan buiten de broedperiode.

- 11 90% van de vereiste 570m² aan vervangend groen moet bestaan uit de aanplant van dichte planten van de soorten als genoemd in 'Activiteitenplan voor ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming Bandeloodijk te Rotterdam' van 20 juni 2023, het meest recente Kennisdocument Huismus (BIJ12) en de aanvullende informatie van 24 november 2023 en 7 december 2023. Dat houdt in dat er meerstammige struiken en planten met kluit worden geplant. Tevens dienen er meerdere planten per vierkante meter geplant te worden en dienen deze zoveel mogelijk met planten van dezelfde soort in driehoeksverband te worden geplaatst, om zo snel mogelijk een dichte vegetatie te realiseren. Bij aanplant van de planten dient een maximale onderlinge afstand van tien centimeter aangehouden te worden, zie appendix II ter illustratie.
- 12 10% van de vereiste 570m² aan vervangend groen moet bestaan uit ruigte/kruidenrijk grasland bestaande uit grassen en kruidenmix (inheems) verspreid in vlakken van enkele vierkante meters door het vervangend groenvlak. Deze delen mogen maximaal één keer per jaar gemaaid/snoeit worden en dienen jaarlijks gecontroleerd te worden op verdrinking. Indien ruigte/kruidenrijk grasland wordt verdrukt door struikgroen dient het struikgroen teruggesnoeid te worden zodat de ruigte/kruidenrijk grasland kan blijven bestaan.
- 13 Gebruik van planten zonder kluit is enkel toegestaan in groenvakken die dienen als aanvulling op de vereiste 570m² aan vervangend leefgebied. Het is niet toegestaan planten zonder kluit te gebruiken in de 570m² aan vereist groen.
- 14 Drie maanden na het planten van het vervangend groen, waarvan enkel de maanden binnen het algemene groeiseizoen (april tot en met september) meetellen dient er een controle uitgevoerd te worden. Indien planten niet aanslaan en gaten in het vervangend groen ontstaan, dienen deze binnen een maand opgevuld te worden met nieuwe planten van dezelfde soorten. Hiervan dient verslag te worden gedaan in het logboek (voorschrift 2).
- 15 De effectiviteit van het vervangende groen voor de huismus dient te worden gemonitord door de deskundige op het gebied van de huismus, zie voorschrift 4. De monitoring dient jaarlijks te worden uitgevoerd conform de richtlijnen het meest recente Kennisdocument Huismus (BIJ12) voor een periode van drie jaar. Uit deze monitoring moet blijken of het vervangende groen dezelfde functies vervult voor de huismus als welke het huidige essentieel groen vervulde: rustplaats, voedselvoorziening en dekking. Met betrekking tot deze monitoring gelden de volgende voorwaarden:
  - a. de effectiviteit van het vervangende groen en het aantal nestplaatsen rondom het vervangend groen, dient te worden gemonitord vanaf het eerste jaar dat door de deskundige (voorschrift 4) en OZHZ is beoordeeld dat het alternatief leefgebied functioneel is, en in de twee daaropvolgende jaren. De monitoring dient te bestaan uit één bezoek tijdens de ochtendpiek en één bezoek rond zonsondergang of rond zonsopgang, in de periode van 1 april en 15 mei.
  - b. de resultaten van de monitoring dienen vóór 1 september hetzelfde jaar te worden aangeleverd in een monitoringsverslag bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. In deze rapportage moet zijn opgenomen:
    - I. de data, tijden en weercondities van de veldbezoeken, wijze waarop de monitoring heeft plaatsgevonden, wie de veldbezoeken heeft uitgevoerd en de waarnemingen die zijn gedaan per veldbezoek;
    - II. een heldere conclusie over de effectiviteit van het vervangend groen in het vervullen van elk van de aangetroffen functies;
    - III. indien de monitoringsresultaten daartoe aanleiding geven, kunnen door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid aanvullende maatregelen worden opgelegd;
  - c. Indien blijkt dat het vervangende groen niet afdoende is dient ofwel een plan van aanpak te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie vs. 1) met daarin een voorstel voor extra maatregelen en/of optimalisatie, ofwel een rapport met een ecologische onderbouwing dat de uitblijvende effectiviteit niet toe te schrijven is aan de getroffen maatregelen maar aan andere factoren;

- d. indien blijkt dat het vervangende groen in gebruik is genomen door de huismus en de oorspronkelijke functies voldoende hebben overgenomen, kan omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid worden verzocht de monitoringsverplichting vroegtijdig te stoppen.

Aanwijzingen voor gebruik

- Op alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden.
- In het kader van de specifieke zorgplicht dient tevens rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Indien de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde, dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 25 juli 2023 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het vervangen van een verouderd riool en het hierbij herinrichten van een groenstrook gelegen aan de Bandeloodijk te Rotterdam en is aangevraagd namens gemeente Rotterdam. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 november 2023 tot en met 1 november 2025.

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Ecologisch vooronderzoek, Ecoresult BV, rapportkenmerk: ER20200224v02, 6 april 2020 (ODH768082);
- Van buis naar buitenruimte Gemeentelijk Rioleringsplan Rotterdam 2021-2025, Stadsbeheer Rotterdam, oktober 2020 (ODH756084);
- Nader onderzoek vleermuizen, huismus en steenmarter, Ecoresult BV, rapportkenmerk: ER20210106v02, 30 augustus 2021 (ODH768083);
- Bandeloodijk tekening ConceptWUZ3 beplantingsplan, Gemeente Rotterdam, bestandsnaam: IP18-00059_YS_CE_IP_Bandeloodijk.dwg, 10 oktober 2022 (ODH768079);
- Routine inspectie Wallaard - Rotterdam Bandeloodijk, Wallaard, opdrachtidentificatie: BA220467, 3 januari 2023 (ODH768090);
- Groot IJsselmonde Bandeloodijk Riool- en straatwerkzaamheden te verwijderen situatie, Gemeente Rotterdam, tekeningnummer: 89-R-2213, 23 februari 2023 (ODH768080);
- Groot IJsselmonde Bandeloodijk Riool- en straatwerkzaamheden nieuwe situatie, Gemeente Rotterdam, tekeningnummer: 89-R-2214, 23 februari 2023 (ODH76081);
- Activiteitenplan voor ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming Bandeloodijk te Rotterdam, Gemeente Rotterdam, 20 juni 2023 (ODH768091).

Op 25 augustus 2023 zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten aangeleverd:

- Reactie aanvullende vragen d.d. 25-07-2023 Bandeloodijk te Rotterdam (zaaknummer 01073657), Gemeente Rotterdam, 25 augustus 2023 (ODH796685);
- Huismusnesten en leefgebied (ODH796686).

Op 7 december 2023 zijn de volgende, voor dit besluit relevante documenten aangeleverd:

- FW: Toezending document(en), zaaknummer: 01077115, Gemeente Rotterdam, 7 december 2023 (ODH902361);
- Bandeloodijk tekening WUZ3 Beplantingsplan wijziging 29-11-23, Gemeente Rotterdam, bestandsnaam: IP18-00059_YS_CE_IP_Bandeloodijk.dwg, 29 november 2023 (ODH927975).

Procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze aanvraag.

Omdat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is de procedure op 10 november 2023 opgeschort en is verzocht om aanvullende gegevens.

Op 24 november 2023 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- RE: Toezending document(en), zaaknummer: 01077115, Gemeente Rotterdam, 24 november 2023 (ODH889391);
- Inspectierapport Kwetterplek, Gemeente Rotterdam, Bestek_3-W-19259-20_Rioolvervangings- en verhardingswerkzsh Bandeloodijk eo, 24 april 2023 (ODH889388);
- Kwetterplek 1 (ODH889390);
- Kwetterplek (ODH889389).

De procedure is op 29 november 2023 hervat.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 18 september 2023 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1 en 3.3 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De huismus is een van nature in Nederland in het wild levende vogel en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus te beschadigen, te vernielen of weg te nemen.

Op grond van artikel 3.3, vierde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Beoordeling

Aanvraag

Gemeente Rotterdam is voornemens om een verouderd riool te vernieuwen wat zich bevindt onder de groenstrook gelegen tussen de Driedijk, Bandeloodijk, Vikingoord en de achtertuinen van de Zuider Kerkedijk te IJsselmonde, Rotterdam.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- het verwijderen van het groen;
- graafwerkzaamheden en het verwijderen van het riool;

- het plaatsen van een nieuw riool;
- het aanplanten van kleinschalig groen op/langs het riool tracé.

De werkzaamheden staan gepland te starten in het vierde kwartaal van 2024 en duren naar verwachting twee maanden. Omdat het vervangende essentiële leefgebied functioneel moet zijn voor de start van de werkzaamheden is er kans op uitloop. Om deze reden en vanwege de opgelegde monitoring houden we een langere ontheffingsperiode aan.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2021 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van de huismus binnen het plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de huismus in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De huismus is in het plangebied aangetroffen. Er is 570m² essentieel leefgebied met daarin een kwetterplaats die wordt gebruikt door circa 10 huismussen aanwezig. Met de geplande werkzaamheden gaat het essentieel leefgebied verloren en wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in 'Activiteitenplan voor ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming Bandeloordijk te Rotterdam' van 20 juni 2023 en de aanvullende informatie van 25 augustus 2023, 24 november 2023 en 7 december 2023. Deze maatregelen zien onder andere op het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de huismus.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden aangezien het gaat om het vervangen van de bestaande riolering. Het riool is verouderd en aangetast en hierdoor aan het einde van zijn levensduur. Om vervuiling van de bodem en het grondwater te voorkomen, dient de riolering vervangen te worden. Het niet vervangen van de riolering en daarmee het essentieel leefgebied van de huismus ontzien, is niet wenselijk. De situatie zal met de tijd verslechteren wat de kans dat het vuilwater in de bodem komt en zowel de grond als het grondwater vervuult, vergroot. Tevens is het laten liggen van de huidige riolering, en de parallel aan de huidige riolering plaatsen van de nieuwe riolering, waarbij de oude riolering buiten gebruik wordt gesteld niet wenselijk. Hoewel het essentieel leefgebied hier deels mee wordt ontzien, vereist deze aanpak het graven van meerdere sleuven om het nieuwe riool aan te kunnen sluiten op de bestaande huisaansluitingen die zich aan de achterzijde van de woningen bevinden, met het verwijderen van groen als gevolg. Gezien er tien woningen moeten worden aangesloten ter hoogte van het essentieel leefgebied zal het essentieel leefgebied met deze werkzaamheden alsnog verloren gaan. Vervanging van de huidige riolering op dezelfde plek, is nodig om bodem- en grondwaterverontreiniging te voorkomen.

Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de huismus te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare broedperiode van de huismus en worden er maatregelen genomen om effecten tijdens de werkzaamheden te verminderen.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Met de gekozen werkwijze, planning en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus zoveel mogelijk voorkomen.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid' zoals genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, sub 1, van de Wnb.

Gemeenten hebben zorgplicht voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater. Hieronder valt de aanleg van riolering en een adequaat beheer van deze voorzieningen om bodem-, grondwater- en oppervlakteverontreiniging en wijziging van de grondwaterstand te voorkomen. Het riool in de Zuider Kerkedijk is aan het einde van zijn levensduur ten gevolge van ongelijkmatige bodemdaling wat geleid heeft tot leidingbreuk. Ook is wortelgroei en hierdoor ernstige aantasting van de binnenkant van het rioolstelsel geconstateerd en is verlies van berging ontstaan. De combinatie van leidingbreuk, wortelgroei, aantasting en verlies van berging zorgen voor ongewenste gevolgen. De kans is groot dat het vuilwater in de bodem terecht komt en zowel grond als grondwater kan vervuilen. Contact met afvalwater brengt grote risico's met zich mee voor de volksgezondheid. Het contact kan ontstaan bij water-op-straat situaties na hevige regenbui, waterbergingen in de stad, en bij incidenten zoals persleidingbreuken en instorten van vrij verval riolering. Door extremere neerslag en droogte, het toenemen van de bevolking en dus meer afvalwater is het van groot belang dat riolering goed wordt onderhouden. Het vervangen van het riool zorgt ervoor dat tijdig maatregelen worden genomen om overlast en veiligheidsrisico's te voorkomen.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat 'het belang de volksgezondheid of de openbare veiligheid' voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de huismus, welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Staat van instandhouding

Dichtheid van aangebrachte compensatie onvoldoende

Als gevolg van de werkzaamheden gaat 570m² aan essentieel leefgebied van de huismus, met daarin een kwetterplaats die wordt gebruikt door circa 10 huismussen, verloren. Het essentieel leefgebied functioneert als rustplaats, voedselvoorziening en dekking. Op 23 april 2023 is het te verwijderen groen gecompenseerd door aanplant van 880m² vervangend groen verspreid over twee vakken, zie appendix I en III. Hierbij is gebruik gemaakt van de volgende soorten:

- *Ilex aquifolium* (hulst), leveringsmaat 50-60cm (18 stuks in vak A, 1 stuk in vak B);
- *Amelanchier lamarcki* (krentenboompje), leveringsmaat 125-150 cm (5 stuks in vak A, 2 stuks in vak B);
- *Rosa rubiginosa* (egelantier), leveringsmaat 80-100cm (ca. 35 stuks in vak A, 7 stuks in vak B);
- *Crataegus monogyna* (eenstijlige meidoorn), leveringsmaat 125-150cm (6 stuks in vak A, 1 stuk in vak B);
- *Rosa canina* (hondsroos), leveringsmaat 80-100cm (5 stuks in vak A, 7 stuks in vak B);
- *Hedera helix arborescens* (struikklimop), leveringsmaat 50-60cm (ca. 30s stuks in vak A, ca. 47 stuks in vak B);
- *Prunus spinosa* (sleedoorn), leveringsmaat 125-150cm (8 stuks in vak A, 3 stuks in vak B).

Het aangeplante groen voldoet niet aan de hoogte eisen gesteld in het meest recente Kennisdocument Huismus (BIJ12). Het vervangend groen is echter van vergelijkbare hoogte als het te verwijderen groen. Er wordt 310m² meer leefgebied gecreëerd dan er verloren gaat.

Extra aanplant voorgeschreven

De dichtheid van het aangeplante groen was in december 2023 te laag om voldoende dekkingsmogelijkheden voor de huismus te bieden, derhalve achten wij het alternatieve leefgebied momenteel niet functioneel en derhalve geen geschikt alternatief voor hetgeen dat verloren gaat. Het vervangend leefgebied dient functioneel te zijn alvorens er kan worden gestart met de werkzaamheden. Dit houdt in dat het dezelfde functies voor de huismus vervult als het huidige essentiële leefgebied en van hetzelfde formaat is als hetgeen verloren gaat. Om de functionaliteit van de compensatievakken te vergroten, is door de aanvrager gekozen om extra Liguster en Gele kornoelje struiken met hoogtes van meer dan twee meter aan te planten. Er zijn vier Liguster en twee Gele kornoelje extra geplant in vak A,

en twaalf Liguster en acht Gele kornoelje extra geplant in vak B. Deze zijn tussen de beplanting van de groenvakken ingeplant op de plekken waar de meeste ruimte is.

Om de dichtheid van het groen verder te verhogen en de functionaliteit van het vervangend leefgebied te vergroten, dient de 570m² benodigde vervangend groen voor 90% te bestaan uit dichtgroeïende meerstammige planten met kluit van bovengenoemde soortensamenstelling en minimaal de daarbij staande hoogte, die voor voldoende beschutting kunnen zorgen. Meerstammige planten met kluit hebben een hogere dekkingsgraad en vergroten daarmee de functionaliteit van het leefgebied, zie appendix IV voor het verschil tussen enkelstammige en meerstammige planten. Tevens dienen er, indien mogelijk, meerdere planten per vierkante meter gerealiseerd te worden, of dit mogelijk is hangt af van het formaat van de planten. De planten dienen zoveel mogelijk met planten van dezelfde soort in driehoeksverband te worden geplaatst, om zo snel mogelijk een dichte vegetatie te realiseren. De onderlinge afstand tussen de planten mag niet meer dan 10 centimeter zijn omdat anders de begroeiing te open blijft voor de Huismuis, zie appendix II. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

Struiken met wortelkluit

Struiken en bomen zonder wortelkluit dienen zo min mogelijk gebruikt te worden. Deze planten zijn kwetsbaarder waardoor de kans dat deze planten niet aanslaan groter is dan bij gebruik van planten met wortelkluit. In de 310 m² leefgebied wat extra wordt gerealiseerd, is het gebruik van planten zonder wortelkluit toegestaan. Drie maanden na de aanplant van het groen, dient er een controle uitgevoerd te worden. Indien planten niet aanslaan en er gaten ontstaan in het vervangend groen, dienen deze binnen een week opgevuld te worden door aanplant van planten genoemd onder "*Dichtheid van aangebrachte compensatie onvoldoende*". Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

Ruigtekruiden en grassen

Het voedsel van de huismussen bestaat voornamelijk uit zaden van grassen en onkruiden en wordt aangevuld door insecten en hun larven (BIJ12). Omdat het essentiële leefgebied wat verloren gaat ook de functie voedselvoorziening vervult, dient hier rekening mee gehouden te worden. Naast het realiseren van dekkingsgraad door de aanplant van bovengenoemde planten, dient 10% van de 570m² vereist leefgebied te bestaan uit ruigte/kruidenrijk grasland bestaande uit diverse grassen en kruiden zoals straatgras, herderstasje en weegbree. Dit dient verspreid in vlakken van enkele vierkante meters, door het vervangende groenvak heen te worden gerealiseerd. Delen met ruigte/kruidenrijk grasland mogen maximaal eens per jaar gemaaid worden en dienen jaarlijks gecontroleerd te worden op verdrukking. Indien ruigte/kruidenrijk grasland wordt verdrukt door struikgroen dient het struikgroen teruggesnoeid te worden zodat de ruigte/kruidenrijk grasland kan blijven bestaan. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

Beoordeling functionaliteit vooraf

Voor de start van de werkzaamheden dient een ecologische deskundige de functionaliteit te beoordelen. Het leefgebied is functioneel wanneer het dezelfde functies vervult als hetgeen wat verloren gaat en het formaat van het leefgebied overeenkomt met hetgeen wat verloren gaat, hierbij wordt gelet op de dichtheid van het groen, de hoogte van het groen, en het aantal vierkante meter groen wat is gerealiseerd. Indien functioneel geacht, dient de ecologische deskundige hier verslag van te doen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Enkel wanneer Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid het vervangend groen tevens functioneel acht, kan gestart worden met de werkzaamheden. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. Wanneer dit onvoldoende blijkt, kan gekozen worden voor extra aanplant in de vakken voor vervangend groen om de functionaliteit van de vakken te vergroten. Nieuwe aanplantingsplannen dienen voorgelegd te worden aan Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 8).

Extra aanplant

Het essentiële leefgebied ten zuiden van het plangebied (zie appendix I) wordt versterkt langs de randen door de aanplant van doornige struiken en groenblijvende heesters. Daarbij wordt dezelfde soortensamenstelling gehanteerd als voor de aanplant van de vervangende groenvakken. Na afloop van de rioleringswerkzaamheden wordt nog circa 1000m² aan laagblijvende struiken zoals hедера helix arborescens (struikklimop) aangeplant in lijn met de rioolstreng (zie appendix III). Daarnaast worden na de werkzaamheden, middels veldinspectie, geschikte locaties aangewezen waar extra zandige plekken kunnen worden gerealiseerd.

Conclusie compensatie

Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden ter compensatie voor hetgeen dat verloren gaat.

Verwijderen van het essentieel gebied

Buiten de kwetsbare broedperiode, die loopt van 1 maart tot en met 31 augustus, wordt het groen dat is aangemerkt als huidig essentieel leefgebied, verwijderd. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de huismus, zoals vastgelegd in voorschrift 4. Indien er sprake is van verlate legsels en het gebied nog in gebruik is, dient ook de maand september te worden ontzien. Dit is ter beoordeling van de deskundige. Voor aanvang van de rooiwerkzaamheden zal er door de deskundig ecoloog een controle plaatsvinden om vast te stellen dat er op dat moment geen huismussen in het groen aanwezig zijn. Indien deze hier wel foeragerend aanwezig zijn, mogen deze verjaagd worden. Het verjagen van foeragerende dieren is enkel toegestaan buiten de broedperiode. Pas als wordt vastgesteld dat er geen huismussen aanwezig zijn in het groen, kunnen de rooiwerkzaamheden aanvangen. Hiermee wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het meest actuele Kennisdocument Huismus (BIJ12).

Monitoringsplicht

Gezien het formaat van het functioneel leefgebied van de huismus wat verloren gaat, en omdat er nog kennislacunes zijn omtrent de functionaliteit van nieuw aangelegd groen, dient de effectiviteit van het alternatieve essentiële leefgebied jaarlijks voor een periode van drie jaar te worden gemonitord door een deskundige op het gebied van de huismus. Uit deze monitoring moet blijken of het vervangend groen dezelfde functies vervult voor de huismus als welke het huidige essentieel groen vervulde: rustplaats, voedselvoorziening en dekking. Hierbij dient ook het aantal nestlocaties in de omgeving van het alternatieve essentiële leefgebied onderzocht te worden. De effectiviteit van het vervangend groen dient te worden gemonitord vanaf het eerste jaar dat het door de ecologisch deskundige en omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid als alternatief leefgebied functioneel wordt geacht. De monitoring dient te worden uitgevoerd middels één bezoek tijdens de ochtendpiek en één bezoek rond zonsondergang of rond zonsopkomst, in de periode van 1 april en 15 mei. De resultaten van de monitoring dienen voor 1 september van het opvolgende jaar aan omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid ter goedkeuring te worden voorgelegd in een monitoringsverslag. Indien blijkt dat het vervangend groen niet afdoende is en aanwijsbaar is toe te schrijven aan het uitblijven van de effectiviteit van het vervangend groen dient – ter goedkeuring – een plan van aanpak te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid met daarin een voorstel voor extra maatregelen en/of optimalisatie. Indien blijkt dat het vervangend groen in gebruik is genomen door de huismus en de oorspronkelijke functies voldoende hebben overgenomen, kan omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid worden verzocht de monitoringsverplichting vroegtijdig te stoppen. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

Conclusie staat van instandhouding

De huismus komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Rotterdam. Door de voorgenomen maatregelen zoals de aanplant van vervangend groen en de opgelegde monitoring is het aannemelijk dat de huismus in de directe omgeving aanwezig blijft.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de huismus op basis van de aangeleverde informatie.

Er kunnen nog andere toestemmingen nodig zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld van de gemeente of het waterschap.

Conclusie

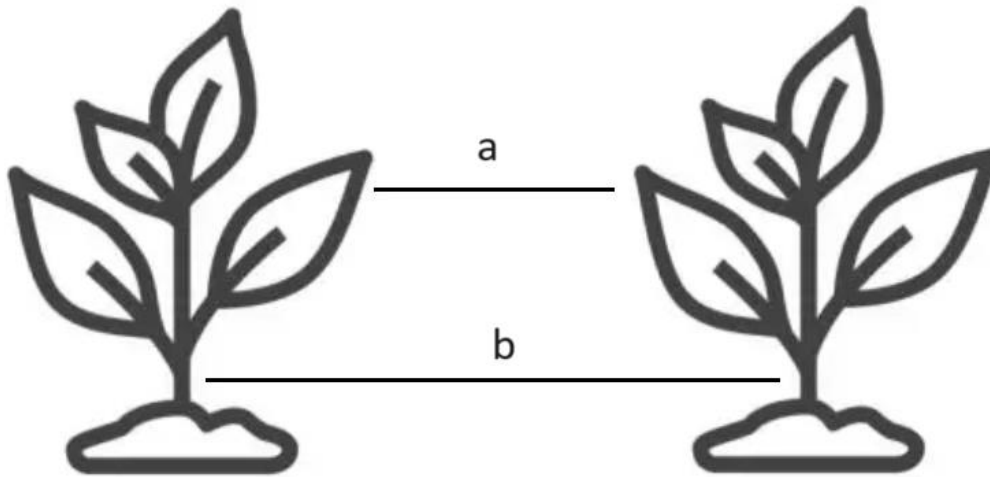
Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing zoals bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Appendix II Onderlinge plantafstand

Bron: eigen illustratie

Onderlinge plantafstand (a) en stamafstand (b).

Appendix IV Voorbeeld vervangend groen
A krentenboom (meerstammig)

B Krentenboom(enkelstammig)

